

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJOS 44 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-2816

2019 m.

Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2018 m. lapkričio 28 d. sprendimo Nr. SV-S-1004 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 5 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Pritarti Lietuvos Respublikos Konstitucijos 44 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIII-2816 (toliau – Įstatymo projektas) tikslui – užtikrinti visuomeninio transliuotojo (Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos) nepriklausomumo apsaugą, tačiau nepritarti Įstatymo projektu siūlomoms teisinio reguliavimo priemonėms dėl šių priežasčių:

1. Konstitucijos stabilumas – didžiulė teisinė vertybė; Konstitucijos stabilumas – viena iš prielaidų užtikrinti valstybės tęstinumą, pagarbą konstitucinei santvarkai ir teisei, Konstitucijoje deklaruotų lietuvių tautos siekių, kuriais grindžiama pati Konstitucija, įgyvendinimą. Konstitucijos stabilumas yra tokia jos savybė, kuri kartu su kitomis (*inter alia* – ir pirmiausia – su ypatinga, aukščiausia Konstitucijos teisine galia) konstitucinį teisinį reguliavimą atskiria nuo žemesnės galios teisės aktų nustatyto (ordinarinio) teisinio reguliavimo (Konstitucinio Teismo 2006 m. kovo 14 d. nutarimas), o Konstituciją – nuo visų kitų teisės aktų (Konstitucinio Teismo 2006 m. kovo 28 d., 2014 m. sausio 24 d. nutarimai). Viena iš sąlygų, užtikrinančių Konstitucijos, kaip teisinės realybės, stabilumą, yra jos teksto stabilumas; Konstitucijos, kaip itin stabilaus teisės akto, prasmė būtų ignoruojama, jeigu intervencija į jos tekstą būtų daroma kiekvieną kartą, kai pasikeičia kurie nors teisiškai reguliuotini visuomeniniai santykiai (Konstitucinio Teismo 2006 m. kovo 28 d., 2012 m. vasario 27 d. nutarimai).

2. Konstitucija neturi būti keičiama, jeigu tai nėra teisiškai būtina (Konstitucinio Teismo 2006 m. kovo 28 d. nutarimas). Kadangi Konstitucinis teismas jau yra išaiškinęs, kad konstitucinė visuomeninio transliuotojo misija suponuoja ir tai, kad turi būti sudarytos materialiosios, organizacinės, finansinės sąlygos visuomeniniam transliuotojui veiksmingai ją vykdyti, taip pat, kad įstatymu nustatytu teisiniu reguliavimu turi būti užtikrintas visuomeninio transliuotojo nepriklausomumas nuo valdžios institucijų, pareigūnų, taip pat kitų asmenų kišimosi į jo veiklą (Konstitucinio Teismo 2006 m. gruodžio 21 d. nutarimas),

nėra būtinybės keisti Konstituciją nurodant, kad „Visuomeninio transliuotojo nepriklausomumą saugo įstatymas“.

3. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte dėl antro siūlomo sakinio „Visuomeninio transliuotojo organų nariai negali dalyvauti politinių partijų ir kitų politinių organizacijų veikloje“ argumentuojama, kad taip siekiama apsaugoti visuomeninį transliuotoją nuo tiesioginės partinės įtakos tuo atveju, kai partijų ar politinių organizacijų nariai tampa jo organų nariais, kartu nurodant, jog Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatyme apribojimai partinei visuomeninio transliuotojo organų priklausomybei nėra numatyti, nes vadovaujantis Konstitucinio Teismo 2006 m. balandžio 14 d. nutarimu, šie apribojimai gali būti nurodyti tik Konstitucijos tekste.

Konstitucinio teismo 2006 m. balandžio 14 d. nutarime yra nurodyta: „Sprendžiant, ar Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 3 straipsnio 4 dalis (2002 m. gruodžio 10 d. redakcija) neprieštaravo Konstitucijai, pažymėtina, kad nei Konstitucijoje *expressis verbis* yra nustatytas, nei iš jos nuostatų gali būti kildinamas draudimas politinių partijų ar politinių organizacijų nariais būti ir (arba) jų veikloje dalyvauti Vyriausybės atstovams“. Taigi, ribojimai gali būti Konstitucijoje ekspliciškai nustatyti arba kildami iš jos nuostatų. Pačioje Konstitucijoje nėra vartojama ir visuomeninio transliuotojo sąvoka, tačiau Konstitucinis teismas yra išplėtojęs visuomeninio transliuotojo konstitucinės misijos sampratą, paaiškinęs iš Konstitucijos visuomeniniam transliuotojui kylančias pareigas ir reikalavimus valstybei užtikrinti šio transliuotojo nepriklausomumą (2006 m. gruodžio 21 d. nutarimas).

Be to, vienam iš visuomeninio transliuotojo (valdymo) organui – generaliniam direktoriui – jau 2000 m. birželio 29 d. redakcijos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatyme buvo nustatytas reikalavimas *sustabdyti* savo narystę politinėje partijoje ar politinėje organizacijoje darbo generaliniu direktoriumi laikotarpiui (toks apribojimas yra išlikęs ir dabartinėje įstatymo redakcijoje). Remiantis nurodytomis aplinkybėmis, apribojimai visuomeninio transliuotojo organų nariams dalyvauti politinių partijų ir kitų politinių organizacijų veikloje gali būti nustatomi Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatyme.

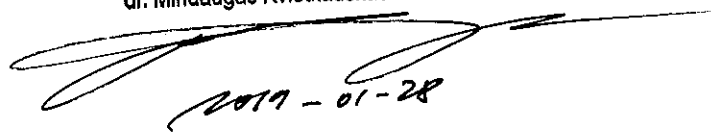
Visuomeninio transliuotojo organų nepriklausomumui užtikrinti galima nustatyti ir kitokius saugiklius, dėl kurių nereikėtų daryti intervencijos į Konstitucijos tekstą. Tam tikros rekomendacijos ir siūlymai yra nurodyti Europos transliuotojų sąjungos (EBU) dokumente „Visuomeninių transliuotojų valdysenos principai“ ir Europos Tarybos rekomendacijoje Nr. CM/REC(2012)1 „Dėl visuomeninio transliuotojo valdysenos“. Pavyzdžiui, pirmajame dokumente numatyta, kad visuomeninio transliuotojo priežiūros organo nepriklausomumas gali būti pasiekiamas: a) jo narius skiriant parlamente kvalifikuota dauguma; b) opozicijai ir pozicijai suteikiant teisę skirti tapatų narių skaičių; c) jo narius skiriant skirtingoms institucijoms (parlamentui (ar jo rūmams), prezidentui ir vyriausybei); d) jo narius skiriant ir visuomeninėms organizacijoms; e) jo narius apsaugant nuo nepagrįsto atleidimo; f) užtikrinant narių skyrimo procedūros viešumą / atvirumą; g) nustatant, kad jo nariai atstovauja visuomenei, o ne juos paskyrusioms organizacijoms ir kt. Visuomeninio transliuotojo valdymo organų nepriklausomumas gali būti pasiekiamas: a) įtvirtinus, kad juos skiria

pirmiau nurodytas priežiūros organas; b) nustačius jų nariams atitinkamų įgūdžių ir patirties reikalavimus; c) atvėrus visuomenei tokių narių atrankos ir paskyrimo procedūras ir kt.

Ministras Pirmininkas

Kultūros ministras

Kultūros ministras
dr. Mindaugas Kvietkauskas

2019-01-28

Bendrijų reikalų ir aptarnavimo
skyriaus vyriausioji specialistė
Vilma Žemaitienė

2019-01-28

Teisės ir žmogų bei intelektualios
047. specialiosios
R. Žemaitienė
2019-01-28